

A KÚRIA mint felülvizsgálati bíróság

Pfv.III.20.693/2015/2.szám

A Kúria a 304. számú Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Lelik Ferenc Gábor ügyvéd) által képviselt felperesnek a jogtanácsos által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Fővárosi Törvényszék előtt 2.G.40.137/2012. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.356/2013/4. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes által 28. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 300.000 (háromszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, míg a 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes egyetem hallgatói részére az ösztöndíjakat a peres felek között 1994. június 1-jén létrejött bankszámla szerződés, továbbá a csoportos átutalások teljesítésére 2001. december 17-én és 2005. december 2-án megkötött megállapodások alapján átutalással fizették ki. Az ösztöndíjak odaítéléséről a Hallgatói Önkormányzat (HÖK) döntött, majd a listát megküldte a felperes Gazdasági Igazgatóságához, ahol azt M.M. a felperes alkalmazottja jóváhagyásra előkészítette, illetőleg azt a felperes gazdasági igazgatója hagyta jóvá. A hallgatók adatait tartalmazó NEPTUN rendszer kezelése is M.M. feladata volt. A felperes a kedvezményezett hallgatók nevét és a nekik járó összegeket nem ellenőrizte. Hallgatói bejelentés alapján belső ellenőri vizsgálat indult, amely megállapította, hogy 2003. november 10. és 2011. január 17. között M.M. a felperes számítástechnikai rendszerében engedély nélküli változtatásokat hajtott végre és olyan diákokat is feltüntetett ösztöndíjra jogosultként, akiket az ténylegesen nem illetett meg és e diákok bankszámlaszámaként a saját bankszámlájának számát tüntette fel. A belső ellenőrzéssel érintett

időszakban a felperes bankszámlájáról összesen 106.570.869 forint lett jogosulatlanul átutalva a felperes alkalmazottjának bankszámlájára. A felperes 2011. február 15-én büntetőfeljelentést tett, az alperes pedig a 2011. szeptember 29-én bejelentett kárigényt elutasította.

A felperes a keresetében 106.570.869 forint és ennek a 2011. november 9-től járó törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte az alperes kötelezését. A felperes álláspontja szerint az alperes szerződést szegett, hibásan teljesített azáltal, hogy a felperes bankszámlakivonatain az osztóndíj átutalásokkal kapcsolatban nem tüntette fel az egyes tranzakciókat, hanem csak az utalások összesített értékét. Ezzel lehetetlenné tette, hogy a felperes összevesse a bankszámlakivonaton szereplő tételeket az osztóndíjra jogosult diákok nevével, amelynek következtében a felperes alkalmazottja a saját bankszámlájára utaltathatta át a neki nem járó összegeket. A felperes kifogásolta azt is, hogy az alperes hosszú éveken keresztül nem észlelte, hogy a kedvezményezett neve és bankszámlája nem összeegyeztethető, noha kötelező előírás az átutalásokon a kedvezményezett számlaszámán túl a kedvezményezett nevének feltüntetése is, illetőleg a megfelelő azonosítás. Az alperes a nem szabályszerű megbízást nem teljesítheti a bankszámlaszerződés megbízási jellegéből adódóan a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 474. §-ának (2) bekezdése alapján. A Ptk. 529. §-a szerint pedig az alperes csak a szabályszerű átutalási megbízásokat teljesítheti. A felperes hivatkozott arra is, hogy az alperes pénzmosás gyanúja miatt köteles lett volna az illetékes hatóságot értesíteni és az ennek alapján indult eljárással ugyancsak megakadályozható lett volna a károkozás.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Azzal védekezett, hogy a felek szerződése, valamint a vonatkozó jogszabályok alapján a felperes által kezdeményezett csoportos átutalási megbízásokat a kedvezményezettek bankszámlaszámai alapján kellett teljesítenie. A pénzmosásról szóló jogszabályokban írt kötelezettségének hiánytalanul eleget tett és ezt a lefolytatott PSZÁF vizsgálatok is alátámasztották. Az alperes álláspontja szerint a felperes kárát a felperes maga okozta azzal, hogy a munkavállalójának tevékenységét megfelelően nem ellenőrizte. E körben hivatkozott a Ptk. 340. §-ának (2) bekezdésére és a 2006. szeptember 2-a előtt keletkezett követelésekkel szemben elévülési kifogást terjesztett elő.

A keresetet elutasító elsőfokú ítéletet annak helyes indokai alapján a felperes fellebbezése és az alperes csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az ítéletével helybenhagyta. A jogerős ítélet indokolása szerint a Ptk. 318. §-ának (1) bekezdése alapján a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdésében foglalt feltételek fennállását kellett a bíróságnak vizsgálnia. A

rendelkezésre álló bizonyítékok, valamint a vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján megállapította, hogy a felperesi átutalási megbízások szerinti jóváírásokat az alperes szerződésszerűen és a jogszabályoknak megfelelően teljesítette a megbízásokban feltüntetett, ténylegesen létező pénzforgalmi jelzőszámok alapján a megbízásokban megjelölt kedvezményezett nevének és a számlatulajdonos nevének összevetése nélkül. A jogerős ítélet indokolása szerint a bankszámlaszerződéses jogviszonyban a Ptk. 474. §-ának (2) bekezdése nem irányadó, a pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról szóló jogszabályok, a 2003. évi XV. törvény, valamint a 2007. évi CXXXVI. törvény esetleges megsértése a felek szerződésen alapuló kötelmi jogi viszonyában szerződéses kötelezettségvállalás hiányában szerződésszegő magatartásként az alperes terhére nem értékelhető. Nem róható az alperes terhére, ha nem észlelte az átutalási megbízás szerinti kedvezményezett és a bankszámla tulajdonos nevének különbözőségét és ebből következően a perbeli átutalási megbízásokat nem tekintette szokatlan tranzakciónak. Nem tartozott az alperes kötelezettségei közé annak vizsgálata sem, hogy a felperes mint ügyfél, az alkalmazottja által kiállított átutalási megbízásokban feltüntetett kedvezményezett személye és a bankszámla tulajdonosának személye megegyezik-e. Nem volt megállapítható okozati összefüggés a pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról szóló jogszabályok esetleges megsértése és a felperes állított kára között. A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását is, hogy az alperes szerződésszegő jogellenes magatartása megállapítható amiatt, hogy a perbeli csoportos átutalási megbízások teljesítéséről az alperes által kiállított bankszámlakivonatok nem tartalmaztak a szerződéses rendelkezéseknek és az irányadó jogszabályoknak megfelelő részletességű tájékoztatást, azonban ez nem állt okozati összefüggésben a felperes kárának bekövetkezésével. A felperesnél gazdasági igazgatóként alkalmazott B.J. tanúvallomása azt támasztotta alá, hogy a felperes akkor sem vetette volna össze a M.M. által összeállított lista alapján az alperesnek adott átutalási megbízások adatait a HÖK által készített lista adataival, ha az átutalási megbízások teljesítéséről az alperes az előírások szerinti részletességű bankszámlakivonatot bocsátott volna rendelkezésre. A másodfokú bíróság ugyancsak helyesnek tartotta az elsőfokú bíróság megállapítását a tekintetben, hogy a 2006. szeptember 2. napja előtt esedékessé vált 44.141.784 forint követelés elévült. A jogerős ítélet indokolása kitért arra is, hogy a felperes a tőle elvárható ellenőrzést elmulasztotta, károsodása pedig ezzel és nem az alperes mulasztásával összefüggésben következett be.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a keresetének helyt adó, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett „az eljáró bíróságot” a jogszabályoknak megfelelő döntésre kötelező határozat meghozatalát kérte. Jogi álláspontja szerint a

jogerős ítélet sérti a 9/2001. (MK 147.) MNB rendelkezés 4., 6., 7., 8., 9. §-ait, a 21/2006. (XI.24.) MNB rendelet 3., 5., 7., 15. § (1) és (6) bekezdéseit, a 18/2009. számú MNB rendelkezés 3., 7., 13. §-ait, a 2009. évi LXXXV. törvény 23. §-ának (1) bekezdését és 32. §-át, a 2003. évi XV. törvény 8., 9., 11. §-ait, a 2007. évi CXXXVI. törvény 10. §-ának (1) bekezdését, 23. és 26. §-ait, a Ptk. 476. és 529., valamint a 359. §-ait és a Pp. 203., 206. és 221. §-át. A felperes szerint az „eljáró bíróságok” a vonatkozó jogszabályok alkalmazását részben mellőzték, részben pedig azzal ellentétes ítéletet hoztak és a másodfokú bíróság a fellebbezésben kifejtetteket nem értékelte. Az „eljáró bíróságok” megállapították, hogy az alperes nem szerződésszerűen teljesített, mert nem adott a felperesnek szabályszerű számlakivonatot, ezért „valamilyen” összegű kártérítésre köteles. Amennyiben a kár összege pontosan nem számítható ki és további bizonyítástól eredmény sem várható, akkor a bíróságnak a kártérítést a Ptk. 359. §-ának (1) bekezdése alapján kellett volna megállapítania. A felperes szerint a bankszámla hiánya és a kár közötti okozati összefüggés fennáll, a bíróság ezzel szemben iratellenesen és logikátlanul döntött. A bank azonosítási kötelezettsége nem a Ptk. 474. §-ának (2) bekezdése, hanem a Ptk. 529. §-ának (1) bekezdése alapján áll fenn. Az átutalásra vonatkozó megbízás akkor szabályszerű, ha az alperes teljesíti a rá kötelezően vonatkozó MNB rendelkezéseket, ezt azonban nem tette meg. Az eljáró bíróságok a szabálysértést tekintették szabálynak, amikor nem tartották szokatlannak, hogy úgy írt jóvá az alperes a felperestől származó több mint 300 utalást, hogy a pénzforgalmi jelzőszám és a kedvezményezett neve nem „egyezett”. A felperes szerint az alperes nem tett eleget a pénzmosás gyanúja alapján felmerülő jogszabályi követelményeknek sem. Amennyiben a törvényi kötelezettségének eleget téve a gyanús ügyletek bonyolításának felfüggesztése mellett vagy anélkül, de szabályszerűen megfelelő bejelentést tesz az ORFK-nak, illetőleg a Pénzügyi Információs Osztálynak, akkor a meginduló nyomozás már az elkövetés korábbi szakaszában is felderíthette volna a folyamatban lévő sikkasztást.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult. Az alperes kifogásolta, hogy a felülvizsgálati kérelem nem felel meg a Pp. 272. §-a (2) bekezdésében előírt feltételnek, a hatályon kívül helyezésre irányuló indítványt a felperes kellően nem indokolta meg, így az minden alapot nélkülöz. Az alperes szerint az első- és a másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes keresete megalapozatlan.

A Kúria a Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felperes a keresetében kárként annak az összegnek a megtérítésére kérte az alperes kötelezését, amelyet alkalmazottja 2003. november 10. és 2011. január 17. között jogosulatlanul a felperes bankszámlájáról a saját bankszámlájára átutaltatott. A bíróságnak a kereset alapján azt kellett vizsgálnia, hogy a felperes alkalmazottja által okozott kár megtérítésére az alperes kötelezhető-e. E körben a jogerős ítélet indokolása helyesen utal arra, hogy a felperes a keresetében a szerződésszegéssel okozott kár megtérítését igényli, amelynek elbírálására a Ptk. 318. §-ának (1) bekezdése és a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése az irányadó. Ebből következően a Pp. 164. §-ának (1) bekezdése alapján a felperesnek kellett bizonyítania, hogy kára az alperes jogellenes, szerződésszegő magatartásával okozati összefüggésben következett be. A felperes a felülvizsgálati kérelmében tévesen állítja, hogy a bíróság a pénzfogalommal kapcsolatos és az alperesre vonatkozó, hivatkozott jogszabályokat mellőzte, illetőleg azokkal ellentétesen döntött. Megalapozott és jól indokolt, hogy a bíróság az átutalási megbízás szerinti jóváírásokat miért tartotta minden előírásnak megfelelőnek, az e körben kifejtettekkel a Kúria egyetért. Az elsőfokú bíróság helyesen sorolta fel azokat a jogszabályokat és MNB rendeleteket, amelyek a felek közötti, a Ptk. 529. §-ában szabályozott bankszámla szerződéses jogviszonyt érintették. Az alperesnek a csoportos átutalási megbízás alapján fennálló alapvető kötelezettsége az volt, hogy a jóváírást a megbízó felperes által megadott bankszámlaszámok alapján teljesítse. Az alperes ennek megfelelően olyan bankszámlaszámokra teljesített, amelyek ténylegesen léteztek, olyan mulasztása pedig nem volt megállapítható, amely folytán a teljesítést meg kellett volna tagadnia. Ilyen következtetés nem volt levonható a pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról szóló jogszabályok alapján sem, miként erre a jogerős ítélet indokolása helyesen utalt. Az alperesnek az a mulasztása volt bizonyított, hogy a csoportos átutalási megbízás teljesítéséről kiállított bankszámlakivonatok nem tartalmaztak megfelelő tájékoztatást. Az alperesnek ez a gyakorlata valóban nem felelt meg sem az előírásoknak, sem a szerződésnek, a felperes károsodása azonban nem emiatt következett be, így ez nem minősül kárt okozó szerződésszegésnek, különben pedig a teljesítésekről szóló megfelelő számlakivonatokat a felperes minden esetben kérhette volna az alperestől és azok megkapása esetén is a felperesnek lett volna azok alapján elvi lehetősége arra, hogy felismerje a saját alkalmazottjának neki kárt okozó magatartását. Ezen az alapon kártérítést megállapítani a Ptk. 359. § (1) bekezdés alkalmazásával sem lehetséges, miután az általános kártérítésnek, mint sajátos kártérítési formának is feltétele a kárfelelősség fennállása, a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdésében írt feltételek együttes megléte, adott esetben a kár és a jogellenes magatartás mellett az okozati összefüggés fennállása. A jogerős ítéletben a bíróság a bizonyítékoknak -

köztük B.J. tanú vallomásának - a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti mérlegelésével megalapozottan állapította meg az okozati összefüggés hiányát. A megfelelő tájékoztatás egyébként csupán egy lehetőség lett volna arra, hogy a felperes felismerhesse dolgozója jogellenes tevékenységét, amire azonban ennek hiányában is minden lehetősége megvolt, azonban ezt elmulasztotta. A felperes a keresete szerint azt várja el az alperestől és azt tartja károkozó magatartásnak, hogy a felperes helyett nem ismerte fel a munkavállalója károkozását, ez azonban az okozói magatartás, illetőleg az elvárhatóság körén kívül esik. A bíróság nem tekintette szabálynak a szabálysértést, csupán a szabálysértés ténye mellett az okozati összefüggés fennállását nem tartotta bizonyítottnak, és ezért a kártérítési felelősség konjunktív feltételeinek hiányában a keresetet el kellett utasítania.

A kifejtettekre tekintettel a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest az alperes felülvizsgálati eljárási költségének a megtérítésére, míg a felülvizsgálati illeték viseléséről szóló rendelkezés a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdésén és a 14. §-án alapul.

Budapest, 2015. május 27.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Udvary Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Almásy Mária s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

kúriai tisztviselő
HM